

TTIP čaká ešte dlhá a komplikovaná cesta

V New Yorku sa koncom apríla uskutočnilo ďalšie rokovanie medzi EÚ a USA o budúcej Dohode o Transatlantickom partnerstve v oblasti obchodu a investícií.

Prezentácia dosiahnutých výsledkov bola dosť výrazne poznačená narastajúcou skepsou nielen zo strany verejnosti, ale už i zo strany časti politikov. Došlo to dokonca tak ďaleko, že i vyhlásenia hlavných negociátorov vybočili zo zaužívaného kliše typu "rokovania boli náročné, ale vo všetkých prejednávanych otázkach bol dosiahnutý výrazný pokrok, a tak všetko ide podľa plánu." Dan Mullaney, hlavný vyjednávač USA, pripustil, že "máme za sebou týždeň produktívnej činnosti, ale zostáva ešte pred nami veľká časť práce." Jeho európsky partner v rokovaní Ignacio Garcia Bercero sa vyjadril v tom zmysle, že "k dosiahnutiu dohody je nevyhnutné urobiť potrebné ústupky" s tým, že naznačil, že sa to zatiaľ nestalo a že cesta, ktorú treba prejsť, bude ešte dlhá a komplikovaná. Pochybnosti dvoch najväčších oficiálnych protagonistov TTIP sú veľavravné.

Čo sa dohodlo a čo nie?

Účastníci zdôrazňujú najmä pokrok dosiahnutý v oblasti postupného rušenia cla u 97 % vymieňaných produktov. Garda Bercero zdôraznil, že tarifné bariéry dnes stoja európske firmy, exportujúce do USA, 3,5 miliardy eur ročne. Poukazuje sa tiež na pokrok, dosiahnutý v oblasti colných procedúr, čo by mohlo uľahčiť život malým a stredným podnikom. Na druhej strane harmonizácia štandardov v priemysle, ktorá je jednou z priorít a originalít TTIP, sa bude konkretizovať až v júli, počas 14. kola rokovaní.

Je to ale zároveň oblasť, ktorá je zdrojom najväčších obáv. Aké sú na druhej strane témy, v ktorých sa prešľapuje na mieste? Prvou je prístup európskych firiem do amerického systému verejného obstarávania. Podľa diplomata, ktorý sa zúčastňuje na rokovaní, "doteraz predložené ponuky Američanov boli smiešne slabé". Európania poukazujú na veľkú nerovnováhu v tejto oblasti, pretože americké firmy majú podstatne lepší prístup do európskeho systému ako je to naopak.

Druhým bodom, spôsobujúcim trenice, je poľnohospodárstvo. Američania sú veľmi nespokojní s obchodným deficitom v obchode s EÚ v oblasti agropotravinárskych komodít (v roku 2015 predstavoval 10,5 miliardy eur), pričom ich obchodné saldo v tejto oblasti so zvyškom sveta je pozitívne (14 miliárd eur). Pat Roberts, predseda Komisie pre poľnohospodárstvo v americkom senáte požadoval, aby "sa Európania zaviazali k úplnej liberalizácii obchodu odstránením regulačných prekážok, týkajúcich sa hovädzieho mäsa, obsahujúceho hormóny, a limitov obsahu rezíduí pesticídov v ovocí."

Američania majú obrovský problém s uznaním európskeho systému zemepisných označení, ktoré predstavujú pridanú hodnotu mnohých výrobcov potravín v EÚ. Pre Francúzsko je ale práve toto kľúčovou záležitosťou, v ktorej nemienia robiť žiadne ústupky zo svojich požiadaviek. Tieto verejné postoje naznačujú, že veci sú zamotané stále viac. Vietor pre myšlienku "voľného obchodu" je čoraz nepriaznivejší a blížiac sa voľby vo viacerých krajinách jeho smer určite nezmenia. Naopak, ďalšou ranou sú dokumenty "uniknuvšie" z rokovaní, ktoré v pondelok 2. mája 2016 zverejnila organizácia Greenpeace, pretože potvrdzujú oprávnenosť mnohých obáv zo strany kritikov TTIP.